

НАКАЗ

м. Київ

«25» серпня 2021 року

№ 169

**Про введення в дію нової редакції
Положення щодо протидії булінгу
(цькуванню) у Відкритому міжнародному
університеті розвитку людини «Україна»**

З метою регламенту організації роботи по запобіганню та протидії булінгу, відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18.12.2018 р. № 2657-VIII, «Про охорону дитинства» (зі змінами) від 26 квітня 2001 року № 2402-III, Сімейний Кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Наказів Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 року № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2020 р. за № 111/34394), від 26.02.2020 № 293 «Про затвердження плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти», від 20.03.2020 № 420 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 26 лютого 2020 року № 293», Листів МОН України від 29.12.2018 року № 1/9-790 «Щодо організації роботи у закладах освіти з питань запобігання і протидії домашньому насильству та булінгу», від 29.01.2019 року № 1/11-881 «Рекомендації для закладів освіти щодо застосування норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18 грудня 2018 року № 2657-VIII», від 14. 08. 2020 року № 1/9-436 «Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження протидії булінгу (цькуванню)» та на виконання рішення Вченої ради Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» (Протокол від 01.07.2021 року № 4)

НАКАЗУЮ:

1. Ввести в дію з моменту підписання наказу Положення щодо протидії булінгу (цькуванню) у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна», що додається.

2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Президента Університету від 27.04.2020 року № 63 «Про введення Положення щодо протидії булінгу (цькуванню) у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна».

3. Керівникам структурних підрозділів довести зміст Положення до відома співробітників викладачів і здобувачів вищої і фахової передвищої освіти.

4. Центру розвитку корпоративного порталу та просування в Інтернет-просторі викласти нову редакцію Положення на офіційному сайті Університету.

5. Контроль за виконанням даного наказу покласти на проректора з освітньої діяльності Коляду С. П.

Президент

Петро ТАЛАНЧУК

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
«УКРАЇНА»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням Вченої ради Відкритого
міжнародного університету розвитку
людини «Україна»
протокол № 4 від «01» липня 2021 року

ПОЛОЖЕННЯ
щодо протидії булінгу (цькуванню)
у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна»

Положення вводиться в дію наказом № 169 від
«25» серпня 2021 року

Президент Петро ТАЛАНЧУК

Київ 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення щодо протидії булінгу (цькуванню) у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна» (далі – Положення) регламентує організацію роботи по запобіганню та протидії булінгу.

1.2. Основною метою протидії булінгу є створення безпечного освітнього середовища, психологічне, фізичне, економічне забезпечення та підвищення ефективності освітнього процесу Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» (далі – Університет), формування негативного ставлення до булінгу, захист психологічного здоров'я і соціального благополуччя всіх його учасників: здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників, співробітників.

1.3. Головними завданнями є ознайомлення здобувачів вищої та фахової передвищої освіти з поняттям «булінг», його видами та проявами; навчання конструктивним формам спілкування, поведінковим реакціям; зняття деструктивних елементів у поведінці; творче вирішення конфліктних ситуацій; усвідомлення і прийняття відмінностей; розвиток адекватного рівня самооцінки й самоконтролю; формування навичок саморегуляції, внутрішніх афективних процесів та емоційної адекватності в контактах здобувачів вищої та фахової передвищої освіти з навколишнім світом; підвищення рівня самосвідомості вищої та фахової передвищої освіти, встановлення зв'язку із власним внутрішнім «я» та один із одним; вміння вільно виражати почуття.

1.4. Робота щодо протидії булінгу базується на таких нормативно-правових актах:

- Конституція України;
- Закон України «Про освіту»;
- Закон України від 18.12.2018 р. № 2657-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)»;
- Сімейний Кодекс України;
- Кодекс України про адміністративні правопорушення;
- Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III «Про охорону дитинства» (зі змінами);
- Лист МОН України від 29.12.2018 року № 1/9-790 «Щодо організації роботи у закладах освіти з питань запобіганню і протидії домашньому насильству та булінгу»;
- Лист МОН України від 29.01.2019 року № 1/11-881 «Рекомендації для закладів освіти щодо застосування норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18 грудня 2018 року № 2657-VIII»;
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 року № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та

застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2020 р. за № 111/34394);

– Наказ МОН від 26.02.2020 № 293 «Про затвердження плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькування) в закладах освіти»;

– Наказ МОН від 20.03.2020 №420 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 26 лютого 2020 року № 293»;

– Лист МОН України від 14. 08. 2020 року №1/9-436 «Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження протидії булінгу (цькування)».

1.5. Терміни, використані в цьому Положенні, вживаються в таких значеннях:

– кривдник (булер) – учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, яка вчиняє булінг (цькування) щодо іншого учасника освітнього процесу;

– потерпілий (жертва булінгу) – учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, щодо якої було вчинено булінг (цькування);

– спостерігачі – свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування);

– сторони булінгу (цькування) – безпосередні учасники випадку: кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності).

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Про освіту», «Про соціальні послуги», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні».

1.6. Суб'єктами реагування в разі настання випадку булінгу (цькування) в Університеті (далі – суб'єкти реагування) є:

– служба освітнього омбудсмена;

– служби у справах дітей;

– центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

– органи місцевого самоврядування;

– керівники та інші працівники Університету;

– засновники Університету або уповноважений ними орган;

– територіальні органи (підрозділи) Національної поліції України.

Суб'єкти реагування здійснюють заходи, спрямовані на запобігання та протидію булінгу (цькування) в навчально-виховних підрозділах Університету згідно із Планом заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькування) в навчально-виховних підрозділах Університету, затвердженим президентом Університету.

1.7. Педагогічні (науково-педагогічні) та інші працівники закладу освіти в разі, якщо вони виявляють булінг (цькування), зобов'язані:

– вжити невідкладних заходів для припинення небезпечного впливу;

– за потреби надати домедичну допомогу та викликати бригаду

екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;

– звернутись (за потреби) до територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України;

– повідомити керівника навчально-виховного підрозділу Університету та принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування).

2. ФОРМИ ТА ОЗНАКИ БУЛІНГУ

2.1. До булінгу (цькування) належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщенні навчально-виховного підрозділу Університету та на прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальнями, вбиральнями, душовими кімнатами, їдальнею тощо) та (або) за межами закладу освіти під час заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи закладу освіти, та інших освітніх заходів, що організовуються за згодою президента Університету або керівника навчально-виховного підрозділу Університету, в тому числі дорогою до (із) закладу освіти.

Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками освітнього процесу діянь стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме:

– умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;

– словесні образи, погрози, в тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;

– будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;

– будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів;

– інші правопорушення насильницького характеру.

2.2. Виходячи із практичних спостережень, можна визначити такі форми булінгу:

- фізичний булінг – умисні поштовхи, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень, різного виду знущання, образливі жести або дії, пошкодження особистих речей та інші дії з майном (крадіжка, грабіж,

ховання особистих речей жертви), фізичні приниження та ін.;

- сексуальний булінг є підвидом фізичного та означає дії сексуального характеру. Його важко розпізнати, тому що жертва сексуального булінгу панічно боїться розповісти про це дорослим, замикається в собі, постійно плаче на самоті, категорично відмовляється надавати будь-яку інформацію, може вчиняти спроби суїциду.

- психологічний булінг – насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психологічного травмування шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість жертви. До цієї форми можна віднести:

- вербальний булінг: образливе ім'я, з яким постійно звертаються до жертви, обзивання, поширення образливих чуток, словесне приниження, бойкот та ігнорування, залякування, використання агресивних жестів та інтонацій голосу для примушування жертви до здійснення певних дій, систематичні кепкування з будь-якого приводу;

- кібербулінг – новітній спосіб знущання з використанням електронних засобів комунікації, який включає приниження та цькування за допомогою мобільних телефонів, гаджетів, Інтернету, соціальних мереж.

2.3. Проявами, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу, є:

– замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка;

– неврівноважена поведінка;

– агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;

– різка зміна звичної для дитини поведінки;

– уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;

– відлюдкуватість, уникнення спілкування;

– ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;

– занижена самооцінка, наявність почуття провини;

– поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;

– демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;

– схильність до пропуску навчальних занять;

– відмова відвідувати заклад освіти з посиленням на погане самопочуття;

– депресивні стани;

– аутоагресія (самоушкодження);

– суїцидальні прояви;

– явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, квалість тощо);

– намагання приховати травми та обставини їх отримання;

– скарги дитини на біль та (або) погане самопочуття, пошкодження чи зникнення особистих речей, вимагання особистих речей, їжі, грошей, жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;

– наявність фото-, відео- та аудіоматеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;

– наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей.

2.4. Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

– систематичність (повторюваність) діяння;

– наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);

– дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з освітньої діяльності

Оксана КОЛЯДА